

BALANS VAN DE PREEKBESPREKINGEN

**opgenomen in de Deputaten-rapporten van
CGK-deputaten Eenheid van de GS Utrecht-West 2004
GKV-deputaten Kerkelijke Eenheid van de GS Amersfoort-C 2005**

waarover uitspraak gedaan is door

GS van de CGK Sliedrecht 2007: het is belangrijk om in het plaatselijk gesprek over de prediking in het bijzonder te letten op het functioneren van de principiële overeenstemming ter zake van de toe-eigening des heils; de 'Balans van de preekbespreking deputaten CGK/GKv 2006' kan daarbij goede diensten bewijzen (Acta art.196)

GS van de GKV Zwolle 2008: instemming met de slotconclusies van de Balans van de preekbesprekingen (Acta art. 111)

Balans van de preekbesprekingen

Achtergrond

In het licht van de gevonden overeenstemming betreffende de toe-eigening van het heil zoals die door de synode van de CGK (1998) en de synode van de GK (1999) met dankbaarheid is vastgesteld, en in het licht van de daarop gevolgde bezinning, hebben beide deputaatschappen zich in hun verdere gesprekken voornamelijk intensief bezig gehouden met de prediking, zoals ook in eerdere rapportages aan de generale synoden sindsdien duidelijk werd.

Daarbij speelde de overtuiging een rol dat in de prediking het hart van de kerk klopt, en tevens, dat de gevonden overeenstemming niet bedoeld was als een 'theoretische' overeenkomst, maar juist gericht was op de praktijk van de bediening van Gods Woord in de gemeente.

Wijze van bespreking

Deputaten voor de eenheid van de gereformeerde belijders van de CGK en deputaten kerkelijke eenheid (sectie I, voor de samsprekingen met de CGK) van de GK hebben daarom in de loop van het jaar 2006 in totaal een vijftal preekbesprekingen gehouden, waarin steeds twee preken aan de orde kwamen, één van een CGK deputaat en één van een GK deputaat. Afsproken was om niet speciaal een preek voor deze besprekingen uit te zoeken, maar om zo mogelijk de laatst uitgegeven preek ervoor te gebruiken - dit om een niet speciaal geselecteerde doorsnede van de preken te krijgen. In de meeste gevallen was het mogelijk zich aan deze afspraak te houden, in een enkel geval was er geen uitgegeven preek beschikbaar en werd een onlangs gehouden preek gepresenteerd.

De orde van behandeling was steeds als volgt: bij de bespreking van een preek van een CGK deputaat gaven eerst alle GK deputaten een reactie, daarna de overige CGK deputaten, waarna de schrijver van de preek (indien aanwezig, zoals vrijwel altijd het geval was) kort inging op de gemaakte opmerkingen. Bij de bespreking van een preek van een GK deputaat werd mutatis mutandis dezelfde orde aangehouden. Bij iedere preek konden allerlei kwesties aan de orde komen (exegetische, opzet, taalgebruik etc.), maar de centrale vraag was steeds die naar de functionering van de overeenkomst over de toe-eigening van het heil.

De preekbesprekingen waren zeer intensief en namen steeds een groot deel van de vergaderingen in beslag. Tegelijk werd het door alle deelnemers ervaren als een heel mooi onderdeel van ons werk: het gaat om het hart van het kerkelijk leven, de prediking van het evangelie en het bleek ook keer op keer mogelijk daarbij elkaars hart te bereiken, van elkaar te leren en samen verder te komen. We hebben bij de preekbesprekingen ervaren hoezeer we aan elkaar verbonden zijn door het geloof in de naam van Jezus Christus en in de gemeenschap van de Heilige Geest. Het past ons dan ook op deze plaats dankbaarheid uit te spreken voor de verrijking die we bij deze besprekingen van onze God hebben mogen ontvangen.

Typering van de preken beperkt mogelijk

Het is niet mogelijk om een algemeen beeld van de behandelde preken te geven en te zeggen: zo ziet een typische CGK preek eruit, zo een typische GK preek. In sommige gevallen werd opgemerkt dat de preken uitwisselbaar waren: ze hadden zo in het andere kerkverband gehouden kunnen worden, zonder daar in enig opzicht uit de toon te vallen.

In andere gevallen waren er echter wel duidelijke verschillen. Van CGK zijde werd geregeld gevraagd naar het onderscheidende element in de GK preken. Werd er in deze preken soms niet teveel van uitgegaan dat alle hoorders gelovigen zijn? Had er soms niet een meer persoonlijke toepassing moeten zijn? Van GK zijde werd ten volle beaamd dat het onderscheidende element niet gemist kan worden in de prediking. Maar de bedoeling was dan vaak dit element op meer impliciete wijze te

verwerken. Overigens was het in een enkel geval ook de kritiek van CGK zijde op een preek uit hun eigen kring dat die te weinig onderscheidend was.

Van GK zijde werd soms opgemerkt dat het onderscheidende element, of het noemen van het werk van de Heilige Geest, in de besproken CGK preek er bijgehaald was, zonder dat het uit de tekst voortvloeide. Moet de tekst niet steeds sturend zijn voor wat we wel of niet in een preek aan de orde stellen? Van CGK zijde werd dan weer de prioriteit van de tekst ten volle beaamd, maar benadrukt dat de preek *ad hominem* moet zijn: iedere hoorder moet voor Gods aangezicht worden gesteld.

Met blijdschap kan worden geconstateerd dat in alle preken serieus werk was gemaakt van de uitleg van Gods Woord. Zoals onvermijdelijk is in een gezelschap waarvan veel theologen deel uitmaken, waren er soms meningsverschillen over de exegese, maar alle preken gaven blijk van eerbied voor de tekst van de Heilige Schrift. Tegelijk ging geen van de preken op in de uitleg: ze waren allemaal concreet en actueel op de gemeente van vandaag gericht. Tenslotte bleken alle preken vanuit een diepe gereformeerde overtuiging geschreven te zijn. Geen enkele keer ontstonden daarover meningsverschillen.

Het gezamenlijk bespreken van de preken bleek daarbij een eigen betekenis te krijgen. Bij het in concreto duidelijk maken aan elkaar hoe bepaalde manieren van spreken 'overkomen' in de traditie van een kerkgemeenschap worden bruggen geslagen. Niet minder is dat het geval wanneer juist in zulke gesprekken blijkt welke blinde vlekken er in de eigen manier van spreken, en denken, en luisteren kunnen zijn ontstaan. De overtuiging groeide dat het gesprek over de concrete prediking tussen (en in) beide kerkgemeenschappen van grote waarde kan zijn bij het zoeken naar vruchtbare manieren van ontmoeting.

Conclusies

Uit onze besprekingen kon een aantal conclusies getrokken worden:

1. De Generale Synode van de CGK Haarlem-Noord 1998 en die van de GK Leusden 1999 hebben de bereikte overeenstemming betreffende de toe-eigening des heils en verwante onderwerpen met instemming en blijdschap begroet. De bespreking van de preken heeft ons als vertegenwoordigers van beide kerkverbanden nu een toenemende mate van geestelijke eenheid doen ervaren: er is eenheid op grond van Schrift en belijdenis, maar ook in veel opzichten eenheid in de beantwoording van de vraag wat de gemeente vandaag nodig heeft in de prediking. Wij constateren dit met grote dankbaarheid en zien daarin ook Gods zegen over de contacten die in de loop van de jaren tussen onze beide kerkverbanden gegroeid zijn.

2. Bij de beoordeling van de vraag naar de doorwerking van de overeenkomst over toe-eigening van het heil dient in rekening gebracht te worden dat het taalveld in beide kerkverbanden soms verschillend is. De één vindt alleen een expliciete oproep tot of vraag aan de gemeente aan het doel beantwoorden, de ander denkt hetzelfde beter te bereiken op meer impliciete wijze. De één ervaart een verbondsmatig taalgebruik als te vanzelfsprekend, de ander hoort daarin juist de ernst van het verbond. De één ervaart een meer bevindelijke prediking als niet alleen ernstig, maar ook gunnend, de ander vindt dat zo'n preek soms te veel bij de mens blijft steken, en in dat opzicht wel erg confronterend. Het is in elk geval heel goed om zulke verschillen aan de orde te stellen, om elkaars motieven beter te leren begrijpen.

3. Als dit gebeurt, dan blijkt dat de overeenkomst over de toe-eigening van het heil zeker doorgewerkt heeft in de besproken preken. Dat de noodzaak van wedergeboorte en bekering duidelijk aan de orde moet komen in de prediking, daarover waren alle deputaten het hartelijk eens. In geen enkele GK preek was sprake van verbondsautomatisme, alsof – zoals voorheen soms het geval leek te zijn - het delen in het verbond en het lid zijn van de kerk automatisch garant staat voor het delen in het heil. In geen enkele CGK preek werd de geloofs zekerheid ondergraven door het onderscheidende element, alsof een mens zijn zekerheid in zichzelf zou moeten zoeken en niet in Gods beloften. Niet alleen in de leer, maar ook in de religie, in de geloofsbeleving, bleek een grote mate van eenheid.

4. Tegelijk bleek keer op keer dat we veel van elkaar kunnen leren. De CGK broeders komen uit een traditie waarin grote aandacht is voor bevinding en wedergeboorte en spraken hun GK collega's er indringend op aan, als die elementen tekort dreigden te komen. De GK broeders hebben in hun traditie het belang geleerd van verbond en kerk en heilsgeschiedenis en vroegen daarvoor aandacht. Het blijkt nog steeds heel vruchtbaar om vanuit deze beide tradities samen de Schriften te lezen, niet verwijtend, maar elkaar verrijkend. Overigens spelen ook andere

elementen een belangrijke rol. Zo bleek in verschillende preken, vanuit beide kerkverbanden, concrete maatschappelijke betrokkenheid en nadruk op de navolging van Christus. Ook daarin kunnen we samen verder komen.

5. Tegelijk moet gezegd worden dat de verschillen die er zijn, ook dwars door beide kerkverbanden heen bleken te lopen. Soms werd een GK preek als wel wat exemplarisch gekenschetst of een CGK preek als wel wat vanzelfsprekend betreffende het delen in het heil. Wederzijds doorspreken over de prediking bevordert daarom niet alleen de geestelijke eenheid tussen beide kerkverbanden, maar ook die binnen ieder kerkverband afzonderlijk.

Slotconclusie en aanbeveling

Natuurlijk geven de besproken tien preken geen representatieve dwarsdoorsnede van de prediking in beide kerkverbanden. Aan de andere kant: het gaat wel om preken van broeders die representatief genoeg geacht werden om in deze deputaatschappen benoemd te worden. Wij zijn ervan overtuigd dat vergelijkbare preekbesprekingen ook bij een nadere ontwikkeling van de toenadering tussen beide kerkgemeenschappen nog lange tijd hun grote waarde zullen bewijzen, op plaatselijk en regionaal niveau. De conclusies van onze besprekingen kunnen daarbij dienen als vergelijkingsmateriaal: zijn de ervaringen vergelijkbaar of blijken er heel andere conclusies getrokken te moeten worden? Het zou goed zijn als de resultaten van deze plaatselijke en regionale besprekingen weer doorgegeven worden aan de deputaten, die dan een nog meer representatieve conclusie kunnen trekken. Voor dit moment kan, onder het zojuist genoemde voorbehoud, onze slotconclusie zijn dat de overeenkomst over de toe-eigening van het heil wel degelijk doorwerkt in de prediking in beide kerkverbanden, maar dat wij elkaar wederzijds nodig hebben om in afhankelijkheid van de leiding van de Heilige Geest te kunnen groeien in een nog zorgvuldiger afgestemd zijn op het Woord van de Here onze God.

Op basis van deze conclusie luidt onze aanbeveling dat de generale synodes van onze kerken de kerken oproepen om plaatselijk en regionaal ruim aandacht te geven aan preekbespreking. Juist als er nog verschillen zijn, kan gezamenlijke bezinning op de vraag wat de prediking van het evangelie van Gods genade in Christus voor zondige mensen vandaag moet inhouden, nader tot elkaar brengen. Moge de Heilige Geest die toenadering ook verder bewerken.